ZWIERZĘTA

Ciekawostki o fokach: 40 sprawdzonych faktów

Ciekawostki zebrał: Marcin Balana · Opublikowano: 21.10.2026 · Zaktualizowano: 21.10.2026 · Zweryfikowano: 21.10.2026

Foki to drapieżne ssaki morskie z rodziny fokowatych, liczącej 18–19 gatunków, a rekordzista wśród nich, słoń morski północny, zanurkował na głębokość 1529 m. W Bałtyku żyją 3 gatunki fok: foka szara, foka pospolita i foka obrączkowana, a wszystkie są w Polsce pod ochroną ścisłą. Od 1999 r. foki szare chroni i bada Fokarium Stacji Morskiej Uniwersytetu Gdańskiego w Helu.

NAJWAŻNIEJSZE W SKRÓCIE

- W Bałtyku żyją 3 gatunki fok, a najliczniejsza z nich jest foka szara.
- W 2021 r. w ujściu Przekopu Wisły naliczono 406 fok szarych, ponad 2 razy więcej niż rok wcześniej.
- Mleko foki szarej zawiera 40–50% tłuszczu, a szczenię przebywa przy matce tylko ok. 3 tygodnie.
- Słoń morski północny zanurkował w 1989 r. na głębokość 1529 m, co jest rekordem wśród płetwonogich.
- Słonie morskie na morzu śpią średnio tylko 2 godziny na dobę.
- Krabojadów żyje ok. 15 mln, choć wbrew nazwie nie jedzą krabów, lecz kryl.
- Liczebność foki kaspijskiej spadła od 1867 r. do 2005 r. o co najmniej 90%.

Foki w Bałtyku i w Polsce

1 W Bałtyku żyją 3 gatunki fok

W Morzu Bałtyckim żyją obecnie 3 gatunki fok: foka szara, foka pospolita i foka obrączkowana, podaje Stacja Morska Uniwersytetu Gdańskiego w Helu. Najliczniejsza z nich jest foka szara. Foki szare to ssaki drapieżne z rodziny fokowatych, które w przeciwieństwie do ryb mają płuca i oddychają powietrzem atmosferycznym.[1]

Źródło: Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego (Stacja Morska UG w Helu), Fokarium, ulotka z pytaniami i odpowiedziami , Data odczytu: 2026.10.20

2 Wszystkie 3 gatunki bałtyckich fok są w Polsce pod ochroną ścisłą

Foka szara, foka obrączkowana i foka pospolita są wymienione w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Środowiska z 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt. Tekst jednolity ogłoszono w Dzienniku Ustaw z 2022 r. pod poz. 2380. Wobec dziko żyjących fok obowiązuje m.in. zakaz umyślnego zabijania i chwytania, a dodatkowo zakaz umyślnego płoszenia lub niepokojenia.[2]

Źródło: Minister Klimatu i Środowiska, Obwieszczenie z dnia 19 października 2022 r. w sprawie tekstu jednolitego rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2022 poz. 2380) , Data publikacji: 2022.11.21, Data odczytu: 2026.10.20

3 W 2021 r. w ujściu Wisły naliczono 406 fok szarych

Podczas 3 nalotów dronem, 24 i 30 maja oraz 4 czerwca 2021 r., w ujściu Przekopu Wisły odnotowano 406 fok szarych, wobec 190 w 2020 r., podaje raport Państwowego Monitoringu Środowiska. Naliczone foki stanowiły ok. 1% bałtyckiej populacji foki szarej, szacowanej w 2021 r. w tym raporcie na ok. 40 tys. osobników. Wskaźnik liczby osobników oceniono na FV, czyli stan właściwy.[3]

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (Państwowy Monitoring Środowiska), Wyniki monitoringu 2020–2022, 1364 Foka szara , Data odczytu: 2026.10.20

4 W 2021 r. na polskim wybrzeżu znaleziono 277 martwych fok szarych

W 2021 r. wzdłuż polskiego wybrzeża znaleziono łącznie 277 martwych fok szarych, wynika z obserwacji WWF Polska przytoczonych w raporcie Państwowego Monitoringu Środowiska. Oficjalnie nie zgłoszono w tym roku ani jednego przyłowu foki w narzędzia połowowe. Wskaźnik śmiertelności oceniono w raporcie na U2, czyli stan niewłaściwy zły.[3]

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (Państwowy Monitoring Środowiska), Wyniki monitoringu 2020–2022, 1364 Foka szara , Data odczytu: 2026.10.20

5 Program ochrony foki szarej jest projektem od 2012 r.

Od 2012 r. „Program ochrony foki szarej” wciąż pozostaje na etapie projektu, odnotował raport Państwowego Monitoringu Środowiska z wynikami za 2021 r. Ogólny stan ochrony foki szarej w Polsce oceniono w nim na U2, czyli niewłaściwy zły, choć sam wskaźnik liczby osobników oceniono na FV, czyli właściwy. Według danych GUS przytoczonych w raporcie liczba turystów korzystających z bazy noclegowej wzrosła w 2021 r. o 23% w porównaniu z 2020 r.[3]

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (Państwowy Monitoring Środowiska), Wyniki monitoringu 2020–2022, 1364 Foka szara , Data odczytu: 2026.10.20

6 W czasie linienia na brzegu widać 60–80% bałtyckich fok szarych

W okresie linienia, na przełomie maja i czerwca, na brzegu leży 60–80% populacji foki szarej w Bałtyku, dlatego właśnie wtedy foki liczy się z samolotu, podaje Stacja Morska UG w Helu. Zdjęcia robi się jednocześnie nad wszystkimi legowiskami fok: małymi wysepkami, szkierami i piaszczystymi łachami. Na zdjęciach liczy się potem poszczególne osobniki.[1]

Źródło: Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego (Stacja Morska UG w Helu), Fokarium, ulotka z pytaniami i odpowiedziami , Data odczytu: 2026.10.20

7 Do fok na łachach nie należy podpływać bliżej niż na 150 m

Łodzie z turystami nie powinny podpływać do fok odpoczywających na łachach w ujściu Przekopu Wisły bliżej niż na 150 m, zaleca Stacja Morska Uniwersytetu Gdańskiego w Helu. Rejsy do fok odbywają się szybkimi jednostkami o niewielkim zanurzeniu. Kamera w ujściu Przekopu Wisły w sezonie letnim często rejestrowała łodzie podpływające zbyt blisko.[4]

Źródło: Bała M., Selin M.D., Stacja Morska im. Profesora Krzysztofa Skóry UG, Morska przyroda naszym wspólnym dobrem , Data odczytu: 2026.10.20

Fokarium w Helu i ratowanie fok

8 Pierwszą fokę helska stacja przyjęła w 1992 r.

Pierwszym podopiecznym Stacji Morskiej Uniwersytetu Gdańskiego w Helu był Balbin, ranna foka znaleziona 31 marca 1992 r. w Juracie. Fokarium powołano do życia w 1999 r., a jego pierwotnym celem było uzupełnianie strat bałtyckiej populacji fok szarych. Urodzone w nim szczenięta po okresie opieki matek wypuszczano na wolność. Dziś ośrodek chroni foki głównie przez badania naukowe i edukację.[1][5]

Źródła: Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego (Stacja Morska UG w Helu), Fokarium, ulotka z pytaniami i odpowiedziami , Data odczytu: 2026.10.20; Bień A., Badania na styku lądu i morza , Data odczytu: 2026.10.20

9 Foka Jadrinka urodzona w 2010 r. w Helu sama urodziła młode na wolności

Foka szara Jadrinka urodziła się w 2010 r. w helskim fokarium i w tym samym roku została wypuszczona do Bałtyku. Później w marcu zaobserwowano ją z nowo narodzonym szczenięciem na jednej z łach w ujściu Przekopu Wisły, w rezerwacie „Mewia Łacha”, podaje Stacja Morska UG w Helu. Stacja przypomina, że foka szara była niegdyś silnie zagrożona wyginięciem.[4]

Źródło: Bała M., Selin M.D., Stacja Morska im. Profesora Krzysztofa Skóry UG, Morska przyroda naszym wspólnym dobrem , Data odczytu: 2026.10.20

10 Baseny helskiego fokarium mają do 3,5 m głębokości

Baseny Fokarium w Helu mają 1 m, 2,5 m i 3,5 m głębokości, a ich łączna pojemność wraz z izolatkami wynosi ok. 1016 m^3. Woda jest pobierana bez przerwy prosto z Zatoki Puckiej, a ciemnozieloną barwę zawdzięcza drobnym glonom. Baseny celowo nie mają błękitnych kafelków, bo ośrodek chce stworzyć fokom warunki zbliżone do naturalnych, podaje Stacja Morska UG.[1]

Źródło: Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego (Stacja Morska UG w Helu), Fokarium, ulotka z pytaniami i odpowiedziami , Data odczytu: 2026.10.20

11 Foka w fokarium zjada 3–9 kg śledzi dziennie

Foka w helskim fokarium dostaje 3–9 kg śledzi dziennie, bo śledzie są podstawą jej diety, podaje Stacja Morska UG. Na wolności foki szare w Bałtyku jedzą głównie śledzie i szproty, czyli ryby, które najłatwiej im upolować. Czasem urozmaicają dietę małżami, skorupiakami lub głowonogami. Polując, wybierają osobniki słabe i chore, przez co regulują stan zasobów bałtyckich ryb.[1]

Źródło: Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego (Stacja Morska UG w Helu), Fokarium, ulotka z pytaniami i odpowiedziami , Data odczytu: 2026.10.20

12 W 2025 r. helska stacja do połowy maja pomogła ponad 60 fokom

Do 15 maja 2025 r. Stacja Morska Uniwersytetu Gdańskiego w Helu pomogła w tym roku ponad 60 fokom, a 3 z nich nie udało się uratować. Szczenięta karmi się 4 razy dziennie, najpierw specjalnie przygotowaną zupą rybną, a potem surową rybą. Porcja rośnie od ok. 300 g do 1,5–2 kg ryby na jedno karmienie. Na wolności foki opiekują się młodymi tylko ok. 3 tygodnie.[6]

Źródło: Uniwersytet Gdański, A busy spring at the Prof. Krzysztof Skóra Marine Station in Hel! The first patients have been returned to the wild , Data publikacji: 2025.05.15, Data odczytu: 2026.10.20

13 W 2025 r. helska stacja dostała grant na 2 nowe izolatki dla fok

W 2025 r. Stacja Morska UG w Helu otrzymała 150 tys. zł z programu grantowego Funduszu Żubra, m.in. na zakup i instalację 2 kolejnych izolatek do rehabilitacji i leczenia szczeniąt fok. Sezon intensywnej rehabilitacji trwa co roku od marca do czerwca. Szczenięta znajdowane na polskim wybrzeżu rodzą się głównie w północnej części Bałtyku, pod koniec lutego i na początku marca. Co sezon pomoc otrzymuje kilkadziesiąt młodych fok, które potem wracają do morza.[7]

Źródło: Uniwersytet Gdański, A grant from the Żubr Fund will support the rescue of Baltic seals! , Data publikacji: 2025.07.18, Data odczytu: 2026.10.20

14 Wirus nosówki zabił w 1988 r. ponad połowę fok pospolitych z Kattegatu

Epidemia wirusa nosówki fok (PDV) zabiła w 1988 r. ponad 50% fok pospolitych z Kattegatu i północnej części Wielkiego Bełtu, a kolejna w 2002 r. ok. 30%, podaje HELCOM. Stacja Morska UG podaje osobno, że do helskiego fokarium nie wolno wprowadzać zwierząt, bo wirus nosówki groźny dla psów i kotów jest dla fok zabójczy.[8][1]

Źródła: HELCOM, Harbour seal abundance (HELCOM core indicator report, kwiecień 2023) , Data odczytu: 2026.10.20; Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego (Stacja Morska UG w Helu), Fokarium, ulotka z pytaniami i odpowiedziami , Data odczytu: 2026.10.20

Ciało i zmysły foki szarej

15 Samiec foki szarej może ważyć ponad 300 kg

Dorosły samiec foki szarej osiąga 3 m długości i nawet ponad 300 kg masy, a samica do 2 m i 180 kg, podaje Stacja Morska UG w Helu. Amerykańska agencja NOAA podaje, że samce foki szarej mają do ok. 3 m i ważą ok. 400 kg, a samice mają ok. 2,3 m i ważą ok. 250 kg. Nowo narodzone szczenię waży ok. 16 kg.[1][9]

Źródła: Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego (Stacja Morska UG w Helu), Fokarium, ulotka z pytaniami i odpowiedziami , Data odczytu: 2026.10.20; NOAA Fisheries, Gray Seal , Data publikacji: 2026.04.23, Data odczytu: 2026.10.20

16 Foka szara potrafi zanurkować na 477 m

Rekord nurkowania foki szarej to 477 m, odnotowany poza Bałtykiem, a w Morzu Bałtyckim foki szare nurkują zwykle na 30–60 m, podaje Stacja Morska UG w Helu. Pod wodą foka szara może pozostać nawet godzinę. Podobne dane podaje NOAA: foki szare nurkują do ok. 475 m (1560 stóp) i wytrzymują pod wodą do godziny.[1][9]

Źródła: Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego (Stacja Morska UG w Helu), Fokarium, ulotka z pytaniami i odpowiedziami , Data odczytu: 2026.10.20; NOAA Fisheries, Gray Seal , Data publikacji: 2026.04.23, Data odczytu: 2026.10.20

17 Foka szara ma pod skórą 3–7 cm tłuszczu

Pod skórą foki szarej leży warstwa tłuszczu grubości ok. 3–7 cm, zależnie od pory roku, która pozwala utrzymać stałą temperaturę ciała ok. 37°C. Tłuszcz zmniejsza też ciężar właściwy ciała, więc foka bez wysiłku utrzymuje się na powierzchni wody. Foka w dobrej kondycji nie marznie zimą i może spać na powierzchni wody, pod wodą, na dnie, na lądzie lub na lodzie.[1]

Źródło: Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego (Stacja Morska UG w Helu), Fokarium, ulotka z pytaniami i odpowiedziami , Data odczytu: 2026.10.20

18 Ciąża foki szarej trwa ponad 11 miesięcy

Ciąża u foki szarej trwa ponad 11 miesięcy, a szczenięta rodzą się na przełomie lutego i marca, na brzegu lub na lodzie. Gody bałtyckiej populacji foki szarej przypadają na wczesną wiosnę, w marcu i kwietniu. Samice dojrzewają płciowo w wieku 4 lat, a samce w wieku 6 lat, podaje Stacja Morska UG w Helu. W stadzie zawsze dominuje najstarszy i najsilniejszy samiec.[1]

Źródło: Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego (Stacja Morska UG w Helu), Fokarium, ulotka z pytaniami i odpowiedziami , Data odczytu: 2026.10.20

19 Mleko foki szarej ma 40–50% tłuszczu

Szczenię foki szarej spędza przy matce ok. 3 tygodnie i pije wtedy mleko zawierające 40–50% tłuszczu, podaje Stacja Morska UG w Helu. Dzięki temu może przybierać na wadze nawet 3 kg dziennie, a NOAA podaje dla szczeniąt z Atlantyku ok. 1,4 kg dziennie. Nowo narodzone szczenięta mają gęste, jasne futro zwane lanugo. Po odstawieniu przez matkę szczenię jeszcze kilka tygodni zostaje w miejscu urodzenia.[1][9]

Źródła: Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego (Stacja Morska UG w Helu), Fokarium, ulotka z pytaniami i odpowiedziami , Data odczytu: 2026.10.20; NOAA Fisheries, Gray Seal , Data publikacji: 2026.04.23, Data odczytu: 2026.10.20

20 Foka szara może dożyć 45–50 lat

Foki szare dożywają 45–50 lat, podaje Stacja Morska UG w Helu, a amerykańska agencja NOAA podaje dla nich 25–35 lat życia. Łacińska nazwa gatunku, Halichoerus grypus, oznacza według NOAA „morską świnię z haczykowatym nosem”. W wodach Kanady i USA żyje łącznie ok. 450 tys. fok szarych.[1][9]

Źródła: Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego (Stacja Morska UG w Helu), Fokarium, ulotka z pytaniami i odpowiedziami , Data odczytu: 2026.10.20; NOAA Fisheries, Gray Seal , Data publikacji: 2026.04.23, Data odczytu: 2026.10.20

21 Rodzina fokowatych liczy 18–19 gatunków

Rodzina fokowatych, czyli fok właściwych, liczy według Encyclopaedia Britannica 18–19 gatunków w 10 rodzajach, zależnie od przyjętej klasyfikacji. W odróżnieniu od uchatek foki nie mają zewnętrznych małżowin usznych i mają krótsze płetwy. Foki i uchatki należą do 2 różnych rodzin płetwonogich, a w cyrkach występują uchatki, nie foki, wyjaśnia Stacja Morska UG.[10][1]

Źródła: Encyclopaedia Britannica, Earless seal , Data publikacji: 2026.07.23, Data odczytu: 2026.10.20; Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego (Stacja Morska UG w Helu), Fokarium, ulotka z pytaniami i odpowiedziami , Data odczytu: 2026.10.20

22 Foka wyczuwa wąsami ślad płetwy sprzed 35 sekund

Foka pospolita potrafi wyczuć wąsami ślad wodny po płetwie nawet 35 sekund po jej przepłynięciu, wykazali w 2010 r. naukowcy z Uniwersytetu w Rostocku. Przy 5-sekundowym opóźnieniu 6-letni samiec Henry wskazywał kierunek ruchu płetwy w ponad 90% prób, a przy 35 sekundach w 70%. Po 40 sekundach gubił trop. Wyniki opublikowano w „Journal of Experimental Biology”.[11][12]

Źródła: ScienceDaily (University of Rostock), Harbor seals' whiskers as good at detecting fish as echolocating dolphins, researchers find , Data publikacji: 2010.06.13, Data odczytu: 2026.10.20; Wieskotten S. i in., Hydrodynamic determination of the moving direction of an artificial fin by a harbour seal (Phoca vitulina) , Data odczytu: 2026.10.20

23 Foki z zasłoniętymi oczami śledzą wąsami łódź podwodną na 40 m

Foki pospolite z zasłoniętymi oczami potrafią wąsami wykryć i dokładnie śledzić ślad wodny miniaturowej łodzi podwodnej, wykazali w 2001 r. Dehnhardt i współpracownicy w „Science". Według Wolfa Hankego z Uniwersytetu w Rostocku foki podążają tak za łodzią na odległość 40 m. Foki, w odróżnieniu od delfinów, najpewniej nie mają echolokacji, a ruchy wody za rybą utrzymują się przez kilka minut.[13][14][11]

Źródła: Dehnhardt G. i in., Hydrodynamic Trail-Following in Harbor Seals (Phoca vitulina) , Data publikacji: 2001.07.06, Data odczytu: 2026.10.20; Tethys (Pacific Northwest National Laboratory), opis publikacji , Data odczytu: 2026.10.20; ScienceDaily (University of Rostock), Harbor seals' whiskers as good at detecting fish as echolocating dolphins, researchers find , Data publikacji: 2010.06.13, Data odczytu: 2026.10.20

Słonie morskie, rekordziści wśród fok

24 Słoń morski zanurkował na 1529 m

Najgłębiej nurkującym płetwonogim jest słoń morski północny, który w maju 1989 r. zanurkował na głębokość 1529 m, podaje Księga Rekordów Guinnessa. Pomiar wykonali naukowcy badający zdolności nurkowe tych fok u wybrzeży wyspy San Miguel w Kalifornii. Według NOAA słonie morskie północne zwykle nurkują na ok. 300–760 m i zostają pod wodą 20–30 minut.[15][16]

Rekord Źródła: Guinness World Records, Deepest dive by a pinniped , Data odczytu: 2026.10.20; NOAA Fisheries, Northern Elephant Seal , Data publikacji: 2025.04.14, Data odczytu: 2026.10.20

25 Słoń morski południowy to największy płetwonogi

Samce słonia morskiego południowego mierzą średnio 5 m i ważą 2000–3500 kg, co czyni je największymi płetwonogimi i największymi drapieżnymi ssakami, podaje Księga Rekordów Guinnessa. Największy zmierzony osobnik pochodził z zatoki Possession Bay na Georgii Południowej. Zabity 28 lutego 1913 r., miał 6,5 m po zdjęciu skóry z tłuszczem i ważył co najmniej 4 t.[17][18]

Rekord Źródła: Guinness World Records, Largest pinniped , Data odczytu: 2026.10.20; Guinness World Records, Largest carnivore (absolute) , Data odczytu: 2026.10.20

26 Słonie morskie śpią na morzu tylko 2 godziny na dobę

Słonie morskie północne podczas pobytu na morzu śpią średnio tylko 2 godziny na dobę, wykazało badanie opublikowane 20 kwietnia 2023 r. w „Science". Śpią po ok. 10 minut w czasie głębokich, 30-minutowych nurkowań, przewracając się na grzbiet i opadając w „spirali snu". Na plaży te same foki śpią ok. 10 godzin na dobę.[19][20]

Źródła: University of California Santa Cruz, Elephant seals drift off to sleep while diving far below the ocean surface , Data publikacji: 2023.04.20, Data odczytu: 2026.10.20; University of Oxford, Elephant seals drift sleep while diving far below ocean surface , Data publikacji: 2023.04.21, Data odczytu: 2026.10.20

27 W 2013 r. żyło co najmniej 85 tys. słoni morskich północnych

W 2013 r. minimalną liczebność populacji słoni morskich północnych w USA oszacowano ostrożnie na ok. 85 tys., podaje NOAA. Tymczasem w XIX w. przemysłowe polowania sprawiły, że uważano je za wymarłe, a przetrwała tylko niewielka populacja w Meksyku. Dziś ok. 80% amerykańskich słoni

morskich żyje na Channel Islands u wybrzeży Kalifornii.[16]

Źródło: NOAA Fisheries, Northern Elephant Seal , Data publikacji: 2025.04.14, Data odczytu: 2026.10.20

28 Słoń morski północny spędza 9 miesięcy w roku w oceanie

Słonie morskie północne spędzają ok. 9 miesięcy w roku w oceanie, a niektóre pokonują w obie strony ponad 13 tys. mil, czyli ok. 21 tys. km, podaje NOAA. Linienie trwa u nich 4–5 tygodni. Dorosłe samce mają ok. 4 m długości i ważą prawie 2000 kg, a samice ok. 3 m i do ok. 590 kg.[16]

Źródło: NOAA Fisheries, Northern Elephant Seal , Data publikacji: 2025.04.14, Data odczytu: 2026.10.20

29 Słonie morskie południowe nurkują nawet na 2 km

Biolodzy rejestrowali nurkowania słoni morskich południowych na głębokość do 2 km i wstrzymywanie oddechu nawet przez 2 godziny, podaje Australijski Program Antarktyczny. Większość nurkowań trwa jednak ok. 30 minut i sięga 300–800 m. Na morzu foki te nurkują niemal bez przerwy, a między zanurzeniami spędzają na powierzchni ok. 2 minuty.[21]

Źródło: Australian Antarctic Program, Elephant seal , Data publikacji: 2018.03.20, Data odczytu: 2026.10.20

Foki polarne i z innych zakątków świata

30 Foka Weddella nurkuje na 720 m

Foka Weddella nurkuje w poszukiwaniu pokarmu na głębokość do 720 m i może pozostać pod wodą nawet 45 minut, podaje Australijski Program Antarktyczny. Dorosłe samce i samice mają ok. 3 m długości i ważą ok. 400–500 kg. Szczenię waży przy urodzeniu 25–30 kg, a po 6 tygodniach opieki matki już 110–140 kg.[22]

Źródło: Australian Antarctic Program, Weddell seal , Data publikacji: 2018.03.20, Data odczytu: 2026.10.20

31 Krabojadów żyje ok. 15 mln, ale nie jedzą krabów

Populację krabojadów, fok żyjących wokół Antarktydy, szacuje się na ok. 15 mln, podaje Australijski Program Antarktyczny. To najliczniejsze foki Oceanu Południowego i najliczniejsze z dużych zwierząt świata poza ludźmi. Wbrew nazwie krabojady nie jedzą krabów, lecz kryl, który odcedzają z wody specjalnymi zębami z dodatkowymi wypustkami.[23]

Źródło: Australian Antarctic Program, Crabeater seal , Data publikacji: 2018.03.20, Data odczytu: 2026.10.20

32 Samice lamparta morskiego są większe od samców

Samice lamparta morskiego mierzą ok. 3,0 m i ważą ok. 370 kg, a samce ok. 2,8 m i 320 kg, więc to samice są zwykle nieco większe, podaje Australijski Program Antarktyczny. Duże samice przekraczają 3,5 m długości i ważą ponad 500 kg. Lamparty morskie mogą żyć 26 lat lub dłużej i, podobnie jak krabojady, mają zęby przystosowane do odcedzania kryla.[24]

Źródło: Australian Antarctic Program, Leopard seal , Data publikacji: 2018.03.20, Data odczytu: 2026.10.20

33 Foka bajkalska łowi średnio 57 skorupiaków na jedno nurkowanie

Foki bajkalskie łowią średnio 57 drobnych skorupiaków z grupy obunogów na jedno nurkowanie, wynika z badania opublikowanego 16 listopada 2020 r. w PNAS. Obunogi mają zwykle poniżej 10 mm długości, a jedna foka upolowała ich 154 podczas jednego łowienia. Foka bajkalska żyje tylko w Bajkale, jest jedyną foką wyłącznie słodkowodną na świecie i waży ok. 50 kg.[25][26]

Źródła: National Institute of Polar Research (Japonia), Mystery of Siberian freshwater seal food choice solved (Watanabe Y.Y. i in., PNAS, 2020, doi: 10.1073/pnas.2014021117) , Data publikacji: 2020.11.27, Data odczytu: 2026.10.20; Seal Conservation Society, Baikal Seal , Data odczytu: 2026.10.20

34 Fok grenlandzkich w północno-zachodnim Atlantyku jest 4,4 mln

Populację foki grenlandzkiej w północno-zachodnim Atlantyku oszacowano w 2024 r. na 4,4 mln zwierząt, podaje kanadyjski urząd Fisheries and Oceans Canada. Najwięcej, ok. 7,5 mln, było ich w 1998 r., a od 2019 r., gdy liczyły 5,6 mln, ich liczba spada. W 2022 r. urodziło się ok. 614 tys. młodych, najmniej od 1994 r.[27]

Źródło: Van de Walle J. i in., Abundance estimate of Northwest Atlantic harp seals, Pagophilus groenlandicus, and harvest advice for 2025-2029 , Data odczytu: 2026.10.20

35 Fok kaspijskich ubyło od 1867 r. o co najmniej 90%

W 1867 r. w Morzu Kaspijskim żyło co najmniej 1–1,6 mln fok kaspijskich, a do 2005 r. ich liczba spadła o co najmniej 90%, do ok. 100 tys., wykazali naukowcy w PLOS ONE w 2012 r. Autorzy oparli się na rejestrach polowań z połowy XIX w. i liczeniach z samolotów. Foka kaspijska ma status gatunku zagrożonego (Endangered) na Czerwonej liście IUCN.[28][29]

Źródła: Harkonen T. i in., Collapse of a marine mammal species driven by human impacts , Data publikacji: 2012.09.19, Data odczytu: 2026.10.20; UNEP/CMS Secretariat, Fact sheet: Caspian seal and climate change , Data odczytu: 2026.10.20

36 Na świecie żyje ok. 1600 mniszek hawajskich

Na świecie żyje ok. 1600 mniszek hawajskich, czyli ok. 1/3 ich historycznej liczebności, podaje amerykańska agencja NOAA. Gatunek od 1976 r. ma status zagrożonego według amerykańskiej ustawy o gatunkach zagrożonych (ESA). Nawet 30% żyjących dziś mniszek hawajskich zawdzięcza życie bezpośrednim działaniom ratunkowym, a w połowie XIX w. polowania doprowadziły je na skraj wyginięcia.[30]

Źródło: NOAA Fisheries, Hawaiian Monk Seal , Data publikacji: 2026.07.29, Data odczytu: 2026.10.20

Odbudowa fok w Bałtyku

37 Fok obrączkowanych w Bałtyku było kiedyś ok. 180 tys.

Pierwotną liczebność foki obrączkowanej w Bałtyku szacuje się na ok. 180 tys. zwierząt, podaje Komisja Helsińska (HELCOM). Z powodu polowań w latach 40. XX w. zostało ich ok. 25 tys. W latach 70. XX w. płodnych było tylko 17% samic foki obrączkowanej.[31]

Źródło: HELCOM, Ringed seal abundance (HELCOM core indicator report, kwiecień 2023) , Data odczytu: 2026.10.20

38 W latach 1889–1912 płacono nagrody za zabijanie fok

W latach 1889–1912 Dania, Finlandia i Szwecja wprowadziły systemy nagród za zabijanie bałtyckich fok, podaje HELCOM. Dziś polowania na foki obrączkowane obejmują limity: w Szwecji 420 zwierząt w ramach polowań ochronnych, a w Finlandii 375 w ramach regularnych polowań. W Szwecji limit odstrzału fok pospolitych wynosi według HELCOM 730 zwierząt.[31][8]

Źródła: HELCOM, Ringed seal abundance (HELCOM core indicator report, kwiecień 2023) , Data odczytu: 2026.10.20; HELCOM, Harbour seal abundance (HELCOM core indicator report, kwiecień 2023) , Data odczytu: 2026.10.20

39 W 2015 r. w Zatoce Botnickiej żyło najpewniej ponad 20 tys. fok obrączkowanych

Populacja foki obrączkowanej w Zatoce Botnickiej w 2015 r. najpewniej przekraczała 20 tys. zwierząt, a największy szacunek liczby fok leżących na lodzie w latach 2016–2021 wyniósł 14 602 (2021 r.), podaje HELCOM. W Zatoce Fińskiej liczenia dawały ok. 100 fok obrączkowanych, a liczebność na Morzu Archipelagowym szacuje się na ok. 200. Populację z zachodniej Estonii szacuje się na ok. 1500 osobników.[31]

Źródło: HELCOM, Ringed seal abundance (HELCOM core indicator report, kwiecień 2023) , Data odczytu: 2026.10.20

40 W Cieśninie Kalmarskiej zostało kiedyś ok. 30 fok pospolitych

W latach 70. XX w. w Cieśninie Kalmarskiej u wybrzeży Szwecji naliczono tylko ok. 30 fok pospolitych, a w latach 60. polowania zmniejszyły tę populację do ok. 200 zwierząt, podaje HELCOM. W latach 2016–2021 liczono tam już ok. 2000 fok, co odpowiada szacunkowo 2900 zwierzętom. W latach 2003–2021 populacja rosła średnio o 9,9% rocznie.[8]

Źródło: HELCOM, Harbour seal abundance (HELCOM core indicator report, kwiecień 2023) , Data odczytu: 2026.10.20

Foki w liczbach

Parametr	Wartość
Gatunki fok w Bałtyku	3
Foki szare w ujściu Przekopu Wisły (2021)	406
Martwe foki szare na polskim wybrzeżu (2021)	277
Tłuszcz w mleku foki szarej	40–50%
Rekord nurkowania foki szarej	477 m
Rekord nurkowania słonia morskiego północnego (1989)	1529 m
Największy zmierzony słoń morski południowy (1913)	6,5 m, co najmniej 4 t
Sen słoni morskich na morzu	ok. 2 godziny na dobę
Liczebność krabojadów	ok. 15 mln
Foki obrączkowane w Bałtyku (pierwotnie)	ok. 180 tys.

Źródła danych: Stacja Morska UG w Helu, GIOŚ (Państwowy Monitoring Środowiska), NOAA Fisheries, Guinness World Records, University of California Santa Cruz, Australian Antarctic Program, HELCOM. Stan na 20 października 2026 r.

Mity i fakty o fokach

FAŁSZ

„W cyrkach występują foki”

Według Stacji Morskiej UG w cyrkach występują uchatki, a nie foki. Foki i uchatki to 2 różne rodziny płetwonogich: foki nie mają małżowin usznych i mają krótkie, całkowicie owłosione płetwy przednie.[1]

Źródło: Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego (Stacja Morska UG w Helu), Fokarium, ulotka z pytaniami i odpowiedziami , Data odczytu: 2026.10.20

CZĘŚCIOWO PRAWDA

„Foki nie mają uszu”

Foki właściwe nie mają zewnętrznych małżowin usznych, które mają uchatki, ale nie oznacza to, że nie mają uszu. Brak małżowin i krótkie płetwy odróżniają fokowate od uchatkowatych.[9][1]

Źródła: NOAA Fisheries, Gray Seal , Data publikacji: 2026.04.23, Data odczytu: 2026.10.20; Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego (Stacja Morska UG w Helu), Fokarium, ulotka z pytaniami i odpowiedziami , Data odczytu: 2026.10.20

FAŁSZ

„Krabojady żywią się krabami”

Krabojady, których jest ok. 15 mln, jedzą kryl antarktyczny, odcedzając go z wody zębami z dodatkowymi wypustkami.[23]

Źródło: Australian Antarctic Program, Crabeater seal , Data publikacji: 2018.03.20, Data odczytu: 2026.10.20

FAŁSZ

„Foki żyją wyłącznie w morzach”

Foka bajkalska żyje tylko w słodkowodnym jeziorze Bajkał i jest jedyną na świecie foką wyłącznie słodkowodną.[25]

Źródło: National Institute of Polar Research (Japonia), Mystery of Siberian freshwater seal food choice solved , Data publikacji: 2020.11.27, Data odczytu: 2026.10.20

FAŁSZ

„Foce zimą w Bałtyku jest zimno”

Zdrowa foka szara ma pod skórą 3–7 cm tłuszczu, który utrzymuje temperaturę ciała ok. 37°C, więc w dobrej kondycji zimą nie marznie.[1]

Źródło: Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego (Stacja Morska UG w Helu), Fokarium, ulotka z pytaniami i odpowiedziami , Data odczytu: 2026.10.20

Źródła

1. Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego (Stacja Morska UG w Helu), Fokarium, ulotka z pytaniami i odpowiedziami. Adres: https://frug.ug.edu.pl/wp-content/uploads/2023/04/ulotka-DL-foki-kofarium-FAQ.pdf. Data odczytu: 2026.10.20.

2. Minister Klimatu i Środowiska, Obwieszczenie z dnia 19 października 2022 r. w sprawie tekstu jednolitego rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2022 poz. 2380). Adres: https://api.sejm.gov.pl/eli/acts/DU/2022/2380/text.pdf. Data publikacji: 2022.11.21. Data odczytu: 2026.10.20.

3. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (Państwowy Monitoring Środowiska), Wyniki monitoringu 2020–2022, 1364 Foka szara. Adres:

https://morskiesiedliska.gios.gov.pl/images/Wyniki_monitoringu_2020_2022/Wyniki_1364_Foka-szara.pdf. Data odczytu: 2026.10.20.

4. Bała M., Selin M.D., Stacja Morska im. Profesora Krzysztofa Skóry UG, Morska przyroda naszym wspólnym dobrem. Adres: https://hel.arch.ug.edu.pl/aktu/2016/morska_przyroda.pdf. Data odczytu: 2026.10.20.

5. Bień A., Badania na styku lądu i morza. Wydawca: Gazeta Uniwersytecka UG. Wydanie: nr 7 (191), 2023. Strony: 2–7. Adres: https://gazeta.ug.edu.pl/wp-content/uploads/2023/09/2-7.pdf. Data odczytu: 2026.10.20.

6. Uniwersytet Gdański, A busy spring at the Prof. Krzysztof Skóra Marine Station in Hel! The first patients have been returned to the wild. Adres: https://ug.edu.pl/news/en/8639/busy-spring-prof-krzysztof-skora-marine-station-hel-first-patients-have-been-returned-wild. Data publikacji: 2025.05.15. Data odczytu: 2026.10.20.

7. Uniwersytet Gdański, A grant from the Żubr Fund will support the rescue of Baltic seals!. Adres: https://www.ug.edu.pl/news/en/8972/grant-zubr-fund-will-support-rescue-baltic-seals. Data publikacji: 2025.07.18. Data odczytu: 2026.10.20.

8. HELCOM, Harbour seal abundance (HELCOM core indicator report, kwiecień 2023). Adres: https://indicators.helcom.fi/indicator/harbour-seal-abundance/. Data odczytu: 2026.10.20.

9. NOAA Fisheries, Gray Seal. Adres: https://www.fisheries.noaa.gov/species/gray-seal. Data publikacji: 2026.04.23. Data odczytu: 2026.10.20.

10. Encyclopaedia Britannica, Earless seal. Adres: https://www.britannica.com/animal/earless-seal. Data publikacji: 2026.07.23. Data odczytu: 2026.10.20.

11. ScienceDaily (University of Rostock), Harbor seals' whiskers as good at detecting fish as echolocating dolphins, researchers find. Adres: https://www.sciencedaily.com/releases/2010/06/100610191044.htm. Data publikacji: 2010.06.13. Data odczytu: 2026.10.20.

12. Wieskotten S. i in., Hydrodynamic determination of the moving direction of an artificial fin by a harbour seal (Phoca vitulina). Wydawca: Journal of Experimental Biology. Wydanie: t. 213, nr 13, 2010. Strony: 2194–2200. Adres: https://cob.silverchair.com/jeb/article/213/13/2194/34053/Hydrodynamic-determination-of-the-moving-direction. Data odczytu: 2026.10.20.

13. Dehnhardt G. i in., Hydrodynamic Trail-Following in Harbor Seals (Phoca vitulina). Wydawca: Science. Wydanie: t. 293, nr 5527, 2001. Strony: 102–104. Adres: https://doi.org/10.1126/science.1060514. Data publikacji: 2001.07.06. Data odczytu: 2026.10.20.

14. Tethys (Pacific Northwest National Laboratory), opis publikacji. Adres: https://tethys.pnnl.gov/publications/hydrodynamic-trail-following-harbor-seals-phoca-vitulina. Data odczytu: 2026.10.20.

15. Guinness World Records, Deepest dive by a pinniped. Adres: https://www.guinnessworldrecords.com/world-records/70435-deepest-dive-by-a-pinniped. Data odczytu: 2026.10.20.

16. NOAA Fisheries, Northern Elephant Seal. Adres: https://www.fisheries.noaa.gov/species/northern-elephant-seal. Data publikacji: 2025.04.14. Data odczytu: 2026.10.20.

17. Guinness World Records, Largest pinniped. Adres: https://www.guinnessworldrecords.com/world-records/70433-largest-pinniped. Data odczytu: 2026.10.20.

18. Guinness World Records, Largest carnivore (absolute). Adres: https://www.guinnessworldrecords.com/world-records/115571-largest-carnivore-absolute. Data odczytu: 2026.10.20.

19. University of California Santa Cruz, Elephant seals drift off to sleep while diving far below the ocean surface. Adres: https://news.ucsc.edu/2023/04/sleeping-seals/. Data publikacji: 2023.04.20. Data odczytu: 2026.10.20.

20. University of Oxford, Elephant seals drift sleep while diving far below ocean surface. Adres: https://www.ox.ac.uk/news/2023-04-21-elephant-seals-drift-sleep-while-diving-far-below-ocean-surface. Data publikacji: 2023.04.21. Data odczytu: 2026.10.20.

21. Australian Antarctic Program, Elephant seal. Adres: https://www.antarctica.gov.au/about-antarctica/animals/seals/elephant-seal/. Data publikacji: 2018.03.20. Data odczytu: 2026.10.20.

22. Australian Antarctic Program, Weddell seal. Adres: https://www.antarctica.gov.au/about-antarctica/animals/seals/weddell-seal/. Data publikacji: 2018.03.20. Data odczytu: 2026.10.20.

23. Australian Antarctic Program, Crabeater seal. Adres: https://www.antarctica.gov.au/about-antarctica/animals/seals/crabeater-seal/. Data publikacji: 2018.03.20. Data odczytu: 2026.10.20.

24. Australian Antarctic Program, Leopard seal. Adres: https://www.antarctica.gov.au/about-antarctica/animals/seals/leopard-seal/. Data publikacji: 2018.03.20. Data odczytu: 2026.10.20.

25. National Institute of Polar Research (Japonia), Mystery of Siberian freshwater seal food choice solved (Watanabe Y.Y. i in., PNAS, 2020, doi: 10.1073/pnas.2014021117). Adres: https://www.nipr.ac.jp/english/info/notice/20201127.html. Data publikacji: 2020.11.27. Data odczytu: 2026.10.20.

26. Seal Conservation Society, Baikal Seal. Adres: https://pinnipeds.org/seal-information/species-information-pages/the-phocid-seals/baikal-seal. Data odczytu: 2026.10.20.

27. Van de Walle J. i in., Abundance estimate of Northwest Atlantic harp seals, Pagophilus groenlandicus, and harvest advice for 2025-2029. Wydawca: Fisheries and Oceans Canada (DFO Can. Sci. Advis. Sec. Res. Doc. 2025/070). Wydanie: 2025. Adres: https://open-science.canada.ca/items/c4bf5997-4096-46c8-a160-0123ccf560b4/full. Data odczytu: 2026.10.20.

28. Harkonen T. i in., Collapse of a marine mammal species driven by human impacts. Wydawca: PLOS ONE. Wydanie: t. 7, nr 9, art. e43130, 2012. Adres: https://doi.org/10.1371/journal.pone.0043130. Data publikacji: 2012.09.19. Data odczytu: 2026.10.20.

29. UNEP/CMS Secretariat, Fact sheet: Caspian seal and climate change. Adres: https://www.cms.int/sites/default/files/publication/fact_sheet_caspian_seal_climate_change_new.pdf. Data odczytu: 2026.10.20.

30. NOAA Fisheries, Hawaiian Monk Seal. Adres: https://www.fisheries.noaa.gov/species/hawaiian-monk-seal?page=1. Data publikacji: 2026.07.29. Data odczytu: 2026.10.20.

31. HELCOM, Ringed seal abundance (HELCOM core indicator report, kwiecień 2023). Adres: https://indicators.helcom.fi/indicator/ringed-seal-abundance/. Data odczytu: 2026.10.20.